

לשון-הכלב הררית פורחת בחרמון (יולי 2019)

כתבה: ערנה אלוני

תקציר: צמח עשבוני רב-שנתי קצר-חיים בעל שושנת עלים ועמוד תפרחת זקוף שגובהו 40 - 55 ס"מ. הכותרת כצבע יין אדום בעלת עורקים סגולים, פרודות הפרי שיכניות מחוספסות כלשון הכלב. גדלה בישראל רק בחרמון ההררי.

=====

לשון-הכלב הררית (בשמה הקודם לשון-הכלב הסיצילית) *Cynoglossum montanum*, המשתייכת למשפחת הזיפניים, היא צמח עשבוני כסוף דו או רב-שנתי שגובהו 50-60 ס"מ הגדל בחרמון. שם הצמח ניתן לו בשל הדמיון לצורת לשון כלב וחספוסו.

בסוף החורף מתפתחים משורשי הצמח הטמונים בקרקע, עלים וגבעולים. הענפים זקופים, בעלי כסות צפופה של שערות בהירות מהודקות לגבעול, רכות מהשערות של יתר הצמחים במשפחה זו. בין השערות מצויות גם כאלה שהן זקופות וארוכות יותר. הכיסוי השעיר, מטרתו להגן על הצמח משחיקת הרקמות בגופו ע"י חלקיקי אבן זעירים הנישאים ברוח. חלקיקים אלה נלכדים בין השערות ונמנעת פגיעה.

מימין גבעול עלים ופרחים של לשון-כלב הררית, משמאל עלים של לשון-כלב הררית שלכדו על שטחם גרגירי חול. תמונות ערגה אלוני ©
להגדלה - לחצו על התמונה.

עלי הצמח בבסיס צפופים, נישאים על פטוטרת קצרה. פשוטים ושעירים מוארכים, שפתם תמימה אורכם (2-7 ס"מ). העלים על הגבעול יושבים, מסורגים, הולכים ונעשים קטנים מהבסיס לקצה הגבעול

גבעולי הפריחה נישאים, זקופים ובראשם תפרחת עקרבית ללא חפים (לעיתים דו בדית), הנושאת 4-8 פרחים. תפרחות אחדות צנועות מהעליונה, מתפתחות גם בחיק עלים אחדים היושבים על הגבעול.

לשון-כלב הררית פורחת ממאי עד אוגוסט. הפרח יושב על עוקץ קצר. הוא נכון, דו מיני. גודלו (5-7 מ"מ) דמוי משפך. הגביע 4-5 (מ"מ) מאוחד בבסיסו, בעל 5 שיניים ארוכות ושעירות. צינור הכותרת נתון בגביע. המשכו, 5 אונות מעוגלות פרושות לרווחה, צבעם אדום כהה, עם עורקים כהים. לוע הפרח סגור ע"י 5 קשקשים גבנוניים מעוגלים. אבקנים 5 חבויים בכותרת. השחלה עילית בנויה מ2 עלי שחלה, מחולקת ע"י מחיצה ל4 מגורות. מספר הביציות במגורה 1-2. עמוד העלי ארוך (3.5 מ"מ) מצוי בראש השחלה.

מימין ומשמאל, הגביע הכותרת והקשקשים הסוגרים על פתח הפרח של לשון-כלב הררית. תמונות ערגה אלוני ©. באמצע, הפרי ופרודותיו. תמונה שרה גולד באדיבות "צמח השדה" ©
להגדלה - לחצו על התמונה.

לאחר ההאבקה מתפתחות פרודות הפרי בגביע. קוטר פרודה כ-2 מ"מ. הפרודות מעוגלות מצוידות בשיכים מאונקלים. עם ההבשלה הן מתכהות ומחכות להזדמנות לתפוצתן במרחב. הן נתפסות בפרווה או בשער בעלי חיים (זואוכוריה) וכך הם מופצים במרחב.

לשון-כלב הררית גדלה בחרמון ברום 1,600-2,000 מ'. באזורים סלעיים ובמדרונות. בגובה זה הצמח שכיח. תפוצתו העולמית היא צפון אירופה, מרכז ספרד, ארצות דרום מערב הים התיכון, צפון מערב אירן, לכוון מזרח הים השחור. לבנון, סוריה, א"י. מספר מחקרים מציינים מינים קרובים לצמח בשמות אחרים. אך למעשה לא נמצאו הבדלים בין המינים ורובם נותרו שמות נרדפים של **לשון הכלב הררית**.

ספרות:

פינברון-דותן נ ודנין א 1991 המגדיר לצמחי-בר בארץ-ישראל. כנה. ירושלים.

שמידע א ולבנה מ 1981 מגדיר לצמחי החרמון. משרד החינוך והתרבות, אגף הנוער, ירושלים.

Acta plantarum: www.actaplantarum.org

Flora of cyprus : www.flora-of-cyprus.eu

Plants of Turkey: www.turkiyebitkilevi.com

Sotury K 2007 Cynoglossum montanum in the western part of the

Mediterranean area. Bocconeia 21: 190-193.

=====

כל הזכויות שמורות ל"כלנית" ©

ציטוט: אלוני ע 2019 פורחי חודש יולי: לשון-הכלב *Cynoglossum montanum* הררית
פורחת בחרמון, פורחי החודש, כתב-עת "כלנית" מספר 6.

[/https://www.kalanit.org.il/cynoglossum_montanum_july_2019](https://www.kalanit.org.il/cynoglossum_montanum_july_2019)

=====